

Høgskolen i **Hedmark**
Campus Hamar

Plan for praksisopplæring

Bachelor – Faglærerutdanning i musikk

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

Gjelder for 2013-2016

1. Innledning

Denne planen bygger på rammeplan og fagplan for faglærerutdanning i musikk, dans og drama. Rammeplan, fagplan og plan for praksisopplæringen utgjør til sammen et forpliktende grunnlag for studentene, praksisskolene og Høgskolen i Hedmark.

Planen skal være et praktisk verktøy både for studenter, praksislærere og ansatte ved studiet.

Praksisopplæringen er bygd opp rundt disse hovedprinsippene:

- Praksisopplæring skal planlegges og foregå i autentiske yrkessituasjoner på ulike læringsarenaer under veiledning av personer med relevant yrkesutdanning og praksis.
- All praksis er obligatorisk.
- Praksisopplæringen skal knyttes til faget musikk som studenten får undervisningskompetanse i, enten som praksis i musikk eller i tverrfaglige opplegg hvor musikk er et viktig element.
- Studentenes erfaringer og kunnskaper fra praksisperioden er et viktig grunnlag for en rekke spørsmål som drøftes og vurderes i studiet for øvrig.
- Kunnskaper, ferdigheter og holdninger innenfor de fem kompetanseområdene faglig kompetanse, didaktisk kompetanse, sosial kompetanse, utviklings- og endringskompetanse og yrkesetisk kompetanse, skal også utvikles gjennom praksis

Praksisopplæringen skal organiseres slik at studentene:

- får variert erfaring fra grunnskole, videregående opplæring, musikk- og kulturskole
- får trening i å legge til rette utviklende læringsmiljø for ulike grupper elever
- gjør seg nytte av yrkesbasert veiledning
- reflekterer over og utvikle didaktisk kunnskap i og på tvers av fag og fagområder
- arbeider i læringsmiljø der det legges til rette for tilpasset opplæring
- tilrettelegger opplæring for elever med ulik kulturell bakgrunn
- utvikler kompetanse i å lede elever og samarbeide med kolleger
- får erfaring med praksisfeltet som arena for forsknings- og utviklingsarbeid
- analyserer praksiserfaringene i lys av teori og aktuelle læreplaner og egne erfaringer med elever

2. Generelt om praksis

2.1 Praksisarenaer

Med praksisarenaer menes i denne sammenheng, grunnskole, kulturskole, og videregående opplæring/ folkehøgskole. Det er viktig at hele praksisskolen er opptatt av og deltar aktivt i utviklingen av praksisopplæringen i lærerutdanningen. Her har rektor/leder et særskilt ansvar. Høgskolen fastsetter rammer for praksisavviklingen, og det er rektor og praksislærer som har ansvar for å finne gode løsninger på sin skole.

2.2 Etablering av praksispartier

Hvert praksisparti består normalt av fire studenter. Høgskolen legger opp til at praksispartiene kan skifte noe fra år til år. Det tas hensyn til studentenes hovedinstrumenter når praksispartiene etableres.

2.3 Obligatorisk deltakelse og møteplikt for studenter

Det er obligatorisk frammøte til all undervisning og veiledning knyttet til praksis. Dette gjelder også informasjonsmøter og førpraksismøter på Høgskolen.

Studenten plikter å møte forberedt til undervisning, samtaler og veiledning. Studenten skal varsle dersom hun/han er forhindret i å møte til avtalt tid.

Studentene avtaler i god tid før praksisperioden en planleggingssamtale med praksisskole og praksislærer. Praksislærer og studenter gjør avtaler om felles tid til all veiledning.

Studentene må avklare rutiner på praksisskolen når det gjelder bruk av telefon, internett, kopieringsmaskiner og annet som er av praktisk-økonomisk betydning for praksis.

2.4 Fravær fra praksis

Ved fravær på grunn av sykdom skal praksislærer varsles. Fravær som skyldes velferdsgrunner skal godkjennes av praksislærer. Alt fravær skal dokumenteres. Fravær fra en praksisperiode som er større enn 10 % fører til at en må ta igjen resterende dager. Ved mer enn 30 % fravær fra en periode, skal hele praksisperioden tas om igjen. En eventuell ny praksisperiode må tas når høgskolen legger til rette for det.

2.5 Taushetsplikt

Alle studenter er underlagt taushetsplikt om forhold de blir gjort kjent med i skolen under praksisperiodene. Taushetserklæring skal leveres til praksiskontoret før første praksisperiode.

2.6 Politiattest

Det kreves gyldig politiattest for studenter ved Faglærerutdanning i musikk, jf. *Forskrift om politiattest ved opptak til høgere utdanning*. Politiattesten skal leveres til praksiskontoret ved studiestart. Studenter som ikke har levert politiattest får ikke starte i praksis.

2.7 Tuberkulinprøve

Studenter som skal ha praksis på skoler må fylle ut: *Skjema angående utenlandsopphold og tuberkuloseundersøkelse* i følge gjeldende forskrift om tuberkulose. Skjemaet leveres ved studiestart.

2.8 Skikkethetsvurdering

Skikkethetsvurdering av lærerstudenter skjer gjennom hele studiet med hjemmel i Lov om universiteter og høyskoler § 4-10 og Forskrift om skikkethetsvurdering i lærerutdanningene nr. 859. Tvil om en students skikkethet meldes til institusjonsansvarlig. Lærere, praksislærere, medstudenter og administrasjonen kan melde tvil om skikkethet på særskilt skjema.

3. Ansvar knyttet til praksisopplæringen

Studieleder for faglærerutdanning i musikk har det faglige ansvaret for praksis. Andre aktører er studenter, praksislærere, skoleledere, praksisadministrasjon og faglærerne.

3.1 Studentenes ansvar

- Sette seg inn i plan for praksisopplæring
- Gjøre seg godt kjent med læreplaner, rutiner og hovedområder for hver praksisperiode
- Delta på førpraksismøter og planlegge praksisperioder sammen med medstudenter og praksislærere
- Forevise praksisvurderingen fra forrige praksis til ny praksislærer
- Være aktiv i egen læringsprosess – ta initiativ, vise interesse og stille forberedt til egen undervisning og veiledning
- Ha ansvar for undervisning og andre oppgaver i praksis etter avtale med praksislærer
- Delta i veiledning med praksislærer, både gruppevis og individuelt
- Kontakte praksislærer ved sykdomsforfall
- Evaluere praksis i samarbeid med medstudenter, gi tilbakemelding til praksislærer
- Reflektere over praksiserfaringene og se egne praksiserfaringer i lys av teorier
- Følge opp praksispermen og levere den til godkjenning hos faglærer som har ansvar for hver praksisperiode

3.2 Praksislæreres ansvar

Praksislærer skal til vanlig være tilstede i undervisningsrommet sammen med studenten, dels som utøvende lærer, dels som studentens kollega i et tolærerforhold og som observatør av studentens undervisning.

Praksislærer skal:

- Sette seg inn i gjeldende avtale- og planverk som gjelder praksis
- Delta på praksislærermøter og førpraksismøter etter innkalling
- Planlegge, gjennomføre og vurdere praksis sammen med studentene
- Veilede og skape grunnlag for personlig vekst hos studentene
- Gjøre seg kjent med studentenes vurderingsskjema fra forrige praksisperiode
- Skrive sluttvurdering av hver enkelt student
- Søke råd hos høyskolens kontaktlærer, praksisadministrasjon eller studieleder ved bekymring for enkeltstudenter

3.3 Skoleledernes ansvar

Skoleleder har et overordnet ansvar for praksis ved egen skole. Han/hun har ansvar for administrativ og faglig tilrettelegging og oppfølging av praksisopplæringen. Deler av dette arbeidet kan delegeres til andre i ledelsen.

- Utvelgelse av praksislærere og sørge for at praksislærere har tid til veiledning av studentene
- Arbeide for at studentene i praksisperiodene inkluderes i kollegiet på praksisskolen
- Sørge for kvalifiserte vikarer ved praksislærers fravær/sykdom
- Bidra til god kommunikasjon mellom høgsolen og praksislærerne
- Ha oppsummerings- og evalueringsmøter med praksislærerne
- Følge opp eventuelle klager på praksisopplæringen
- Bidra til at studenter som må ta igjen en praksisperiode eller deler av en periode, får gjennomført dette
- Skoleleder eller den skoleleder delegerer til, gir studentene to timer orientering om skolen og om generelle forhold i skolehverdagen

3.4 Praksisadministrasjonens ansvar

- Planlegge og organisere praksis og praksispartier for studentene
- Gjøre avtaler mellom høgsolen og skoleeier/skolene om praksisopplæringen
- Sammen med studieleder, informere studenter, praksisskoler og praksislærere om praksisopplæringen og tidspunkter for gjennomføring av praksis
- Sammen med studieleder, innkalle til og gjennomføre førpraksismøter, praksislærer- og skoleledermøter for praksislærere på høgsolen
- Legge til rette for relevant skolering av praksislærere

3.5 Faglærers ansvar

- Være praksislærers og studentenes faglige støttespiller
- Gjøre seg kjent med gjeldende Plan for praksisopplæringen
- Skolering av studentene i forkant av praksis
 - Forberede studentene på lærerrollen
 - Gjennomgå og begrunne skjemaer til bruk i praksis
 - Forventningsnotat
 - Refleksjonsnotat
 - Veiledningsgrunnlag
 - Skrivning av logg
- Koble teori og praksis i undervisningen
- Oppfølging under og etter praksisperiodene
- Godkjenne praksisperm

4. Omfang, læringsutbytte og innhold i praksis

Omfang av praksis

Det skal være 14 uker veiledet og vurdert praksis fordelt på alle tre studieårene. Studentene skal følge ordinær arbeidsuke fordelt over 5 dager i uken i praksisperiodene. Når praksis gjennomføres i kulturskole/folkehøgskole, skal praksis tilsvare full arbeidsuke.

Tid til planlegging, forberedelse, observasjon, samarbeid, foreldremøter, elevsamtaler og andre aktiviteter kommer i tillegg.

Studieår	Praksistype	Skoleslag	Periode	Uker/dager
1.	Observasjonspraksis Gruppe	Grunnskole	2. semester	2 uker/10 dager
2.	Gruppepraksis	Grunnskole	3.semester	3 uker/ 15 dager
2.	Gruppepraksis	Grunnskole	4.semester	3 uker/ 15 dager
3.	Gruppepraksis	Grunnskole eller folkehøgskole	5. semester	4 uker/ 20 dager
3.	Gruppe-/individuell praksis	Kulturskole eller grunnskole	6. semester	2 uker/ 10 dager

I hver praksisperiode skal det gjennomføres en trepartsamtale (unntak kan gjøres for praksis i kulturskole). Det er et møte mellom studentene i en praksisgruppe, en praksislærer og kontaktlærer (faglærer) fra høgskolen. Meningen er å styrke samarbeidet og sikre sammenhengen mellom teori og praksis. Formålet er å kaste lys over en eller flere utvalgte problemstillinger knyttet til det aktuelle praksisforløpet og studere sammenhengen mellom teori og praktiske erfaringer vedrørende sentrale forhold i yrkesutøvelsen.

Læringsutbytte i praksisopplæringen

Første studieår

KUNNSKAP

Studenten har kunnskap om

- lærerens rolle
- læring, læreprosesser, arbeidsmåter og læremidler
- observasjonsmetoder

FERDIGHET

- Studenten kan sammen med andre vurdere undervisning

GENERELL KOMPETANSE

Studenten kan

- diskutere undervisning og læring, fag og elever i lys av profesjonelle og yrkesetiske perspektiver
- vurdere undervisningsmetoder med referanse til teori og forskning

Læringsutbytte i praksisopplæring 2. og 3. studieår

KUNNSKAP

Studenten har kunnskap om

- elevenes utvikling og bakgrunn som utgangspunkt for læring
- elevvariasjoner og tilpasset opplæring
- kulturelt mangfold
- kommunikasjon, samhandling og gruppeprosesser

FERDIGHETER

Studenten kan

- utvikle mål for opplæringen og vurdere elevenes måloppnåelse
- møte mangfold og elevvariasjon gjennom differensiert opplæring
- selvstendig og sammen med andre kunne planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning i et flerkulturelt læringsfellesskap
- være tydelig leder og lede læringsarbeid ved å differensiere og variere arbeidsmåter etter gruppestørrelse og undervisningens hensikt

GENERELL KOMPETANSE

Studenten

- har innsikt om grunnleggende ferdigheters betydning for opplæring i musikk
- har utviklet bevissthet rundt egen kommunikasjon- og relasjonskompetanse
- har innsikt i egen utvikling som lærer
- kan vurdere egen lærerkompetanse og eget læringsbehov

Innhold i praksis

Første studieår

Studentene skal:

- Observere elever og praksislærer og reflektere over lærerens valg av innhold og arbeidsformer i relasjon til undervisningspraksisens rammefaktorer.
- I samtale med praksislærer skaffe seg kunnskap om planlegging, begrunnelse, gjennomføring og vurdering av musikkundervisning på bakgrunn av relevante planleggingsdokumenter.
- Tilegne seg kunnskap om hvordan opplæringen kan tilpasses elevenes læreforutsetninger.
- Observere og reflektere over hvordan praksislærer legger til rette for tilpasset opplæring.
- Observere hvordan elever bruker musikk på skolen *utenfor* musikkrommet og reflektere over dette i relasjon til teorier om musikkens mening og funksjon i barn og unges liv.

Andre studieår

Høst:

Studentene skal:

- Planlegge, begrunne, gjennomføre og vurdere opplæring i faget musikk.
- Kjenne til skolens arbeid for et godt og inkluderende læringsmiljø, og selv kunne legge til rette for tilpasset opplæring i musikkfaget.
- Kjenne til og få erfaring med vurdering.
- Gjøre seg kjent med de digitale verktøy praksisskolen har til rådighet i musikkundervisningen slik at dette kan brukes i egen undervisning.

- Reflektere over læreren som kollega og samarbeidspartner.
- I samtale med leder, få informasjon om lærernes taushetsplikt, arbeidstid, avtaleverk og skoleleders forventninger til lærerne.

Vår:

Studentene skal:

- Tilegne seg kunnskap om hvordan skolen/organisasjonen arbeider for å utvikle et godt læringsmiljø for elevene.
- Planlegge, gjennomføre, begrunne og vurdere både enkelt- og gruppeundervisning.
- Få trening i å organisere undervisning med en progresjon gjennom praksisperioden.
- Kunne motivere og legge til rette for enkeltelevers læring, og kjenne til arbeid i forhold til å ivareta og utvikle elevenes ulike læringsstrategier.
- Vite hvordan opplæringen blir tilrettelagt for elever med spesielle behov.

Tredje studieår

Høst

Studentene skal:

- ha selvstendig ansvar for planlegging og gjennomføring av undervisningsopplegg
- kunne bruke ulike undervisningsmetoder og læremidler knyttet til de ulike musikkfagene som finnes ved praksisskolen (hovedinstrument, hørelære, musikkhistorie etc.) samt begrunne og vurdere bruken av disse
- kunne analysere praksiserfaringer i lys av pedagogisk og didaktisk teori samt lokale læreplaner
- kjenne til hvilke forpliktelser læreren har i forhold til skolens lover, forskrifter og læreplaner

Vår

Studentene skal:

- bli kjent med kulturskolen som organisasjon og mangfoldet i kulturskolens aktiviteter
- Delta i ulike former for undervisning som aktiv observatør og/eller som pedagog

5. Gjennomføring av praksis

5.1 Praksisperm

Praksispermen er et redskap for å samle planer, notater, opplegg og refleksjoner, observasjoner og rapporter, og vurdering fra alle praksisperiodene.

Praksispermen skal inneholde:

Informasjon fra praksisskolen:

- Årsplaner/periodeplaner/timeplaner i praksisperioden
- Generelle opplysninger om rammefaktorer (undervisningsutstyr, rom etc.)
- Eventuell kartskisse over skoleområdet

Studentens egne dokumenter:

- Undervisningsopplegg for egne timer
- Veiledningsgrunnlag med notater og kommentarer fra før- og etterveiledning
- Logg fra periodene (loggen skal føres hver dag)
- Observasjonsnotater
- Forventningsnotat fra hver periode
- Refleksjonsnotat fra hver periode

Vurdering:

- Studentenes oppsummering og evaluering av praksis
- Vurdering av studentenes praksisopplæring;

Det forutsettes at det jobbes jevnlig med praksispermen gjennom hele praksisperioden. Praksispermen skal godkjennes av faglærer. Godkjent praksisperm er et obligatorisk krav for at praksis skal være bestått.

5.2 Forventningsnotat fra studentene før praksisperiodene

Studenten skal før hver av praksisperiodene utarbeide et *forventningsnotat* med utgangspunkt i eget ståsted (faglig og pedagogisk) der mål og fokus for praksisperioden defineres.

Forventningsnotatet skal ta utgangspunkt i rammeplanens mål- og kompetanseområder og målområdene for praksisopplæringen.

Forventningsnotatet sendes/leveres praksislærer i forkant av praksisperioden. Første samtale mellom student og veileder skal ta utgangspunkt i forventningsnotatet og vil danne grunnlag for et videre samarbeid. Den første samtalen skal også gi studenten innblikk i skolen, klassen, videre planer og oppgaver (samtalen kan finne sted på førpraksismøter).

5.3 Studentens loggføring i praksisperiodene

Studenten skal daglig skrive logg i praksisperiodene. Loggen skal ta vare på inntrykk, observasjoner, episoder og tanker osv. som er relatert til det aktivitetsområde man holder på med. Skrivningen kan være knyttet både til praktiske og teoretiske utfordringer som man står overfor. Loggen kan danne grunnlag for refleksjon og skal være en hjelp til vurdering av egen læring og utvikling. Loggen skal ikke evalueres, verken innholdsmessig eller språklig.

5.4 Studentens refleksjonsnotat etter fullført praksisperiode

Studenten skal etter hver praksisperiode utarbeide et refleksjonsnotat med utgangspunkt i forventningsnotatet og praksiserfaringene. Refleksjonsnotatet skal omfatte egenvurdering og angi læringsmål for videre praksisteoriutvikling.

6. Veiledning og vurdering

6.1 Generelt om vurdering i praksis

All vurdering tar utgangspunkt i de målene som foreligger i rammeplan, fagplan og plan for praksisopplæring, og foretas på bakgrunn av en helhetsvurdering av studentens innsats. Enkelthendelser og detaljer skal betraktes som deler av en større helhet.

Vurdering av studentenes prestasjoner i praksis må i stor grad gjøres med bakgrunn i faglig kvalifisert skjønn. De enkelte studentene vil måtte komme til å arbeide under forskjellige forhold i praksis. Størrelse på klasse/elevgruppe, faglige utfordringer i forhold til hvilket trinn i utdanninga studenten befinner seg på osv. Praksislærernes vurdering må ta dette med i betraktning for å unngå at slike forskjeller får betydning for vurdering av en students praksisprestasjon.

Studenten skal i løpet av studiet utvikle sin kompetanse innen eget arbeid med barn og unge til et forsvarlig nivå i forhold til læreryrket. Studenten bør vise rimelig progresjon gjennom praksis i de ulike studieårene. Vurderingen skal være et uttrykk for hvordan studenten mestrer lærerarbeidet ved det aktuelle tidspunktet.

6.2 Førveiledning fra praksislærer

Førveiledning skal baseres på studentenes egne planer for undervisningen i form av et grundig utarbeidet veiledningsgrunnlag. I veiledningssamtalen er oppgaven å avklare intensjoner og begrunnelser for undervisningen og å justere og bearbeide planene. Førveiledning bør senest foregå dagen før undervisningen skal skje, slik at studentene har mulighet til å forandre planer for undervisningen. Praksislærer skal til vanlig være til stede i undervisningen og gjøre observasjoner i forhold til det som er avtalt mellom partene.

6.3 Veiledning fra praksislærer i praksisperioden

Veiledningen i praksisperiodene skal hjelpe studentene til å sette ord på egen praksisteori, og til å kunne reflektere over sin egen rolle som lærer. Det er derfor viktig at veileder gir konstruktiv tilbakemelding på studentens undervisning, slik at studenten ser og forstår hva som kan forbedres på kort sikt, og hva hun/han bør arbeide med på lang sikt.

Veiledningen bygger både på hva studentene sier og gjør i klasserommet, hva som faktisk skjer i undervisningen og hvilket samspill og samarbeid studentene har med elevene. Veiledningen skal videre bygge på hva studentene selv har planlagt for sin undervisning, slik det er beskrevet i veiledningsgrunnlaget.

Planen for timen skal brukes aktivt i veiledningssamtalen. Det som er observert, skal altså vurderes i forhold til hva studenten selv har tenkt på forhånd om sin undervisning. Tilbakemeldingene skal også gi studenten hjelp til å forbedre sine arbeidsplaner for undervisningen og veiledningsdokumentet, og styrke studenten i sin rolleutøvelse som lærer.

6.4 Midtveiseevaluering i praksisperioden

Midtveis i praksisperioden skal veileder og student gjennomføre en formell samtale som kan gi rom for korrigerende. Dersom det er forhold av alvorlig karakter som kan ha betydning for godkjenning av praksisperioden skal studieansvarlig kontaktes og studenten orienteres om dette. Skjema om fare for *Ikke Bestått* skal fylles ut og sendes til praksisadministrasjonen. Student som står i fare for ikke å bestå praksis skal ha tett oppfølging av praksislærer og høgskolens ansatte.

6.5 Sluttvurdering

Ved slutten av hver praksisperiode skal praksislærer skrive en sluttvurdering på skjema *Vurdering av student i praksis*. I vurderingen må det komme tydelig frem hva som er studentens styrke og hva studenten må arbeide videre med. På den måten vil vurderingen også få en veiledende funksjon for videre utvikling. Praksisperioden avsluttes med en *individuell sluttsamtale* mellom praksislærer og student, hvor sluttvurderingen er grunnlaget for samtalen. Vurderingsskjema skal være underskrevet av praksislærer og student.

Den avsluttende vurderingen etter hver praksisperiode skal uttrykkes med karakteren Bestått eller Ikke bestått. Praksis godkjennes ut fra gjeldende retningslinjer og gitte vurderingskriterier. Det er praksislærer som har hovedansvaret for den avsluttende vurderingen. Praksislærer kan søke råd og støtte hos kontaktlærer og/eller praksisadministrasjonen der det er tvil karakteren.

Vedtaket kan ikke påklages dersom praksis ikke godkjennes, da en praksissituasjon ikke kan etterprøves, jf. Universitetslovens § 52 nr 5, første setning. Studenten kan kun gjennomføre en og samme praksisperiode to ganger, dvs. at studenten til sammen har to forsøk på å bestå en praksisperiode.

Vurdering av student i praksis skal sammen med utfylt lønsskjema sendes til høgskolen innen to uker etter at praksisperioden er avsluttet. Det skal utarbeides en vurdering for hver enkelt student i gruppen. Studentene skal underskrive vurderingen før den sendes til høgskolen.

6.6 Studenter som ikke får fullført eller ikke består praksis

Praksisopplæringen kan vurderes til *ikke bestått* dersom studentens kunnskaper, ferdigheter og generelle kompetanse avviker sett i forhold til de nasjonale læringsutbytteformuleringer, eller studenten samlet sett har hatt for stort fravær fra praksis.

I slike tilfeller skal følgende prosedyre følges:

1. Studenten skal så snart som mulig gjøres kjent med at han/hun står i fare for å få *ikke bestått* i praksis.
2. Praksislærer kontakter høgskolens kontaktlærer/studieleder for drøftinger.
3. Hvis praksislærer, rektor og høgskolens kontaktlærer/studieleder sammen vurderer at studentens prestasjoner ikke oppfyller læringsutbytteformuleringene eller at fraværet er for stort, sender praksislærer skjemaet *Fare for ikke bestått* til praksisadministrasjonen og studenten.